

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

'Davacı vekili tarafından, taşınmaz mal zilyetliğine yapılan tecavüzün 3091 sayılı Yasa hükümleri uyarınca men edilmesi yönündeki başvurusunun reddine ilişkin Küçükçekmece Kaymakamlığının 31.03.2006 tarih ve 2006/04 sayılı kararının iptali istemiyle İstanbul 3. İdare Mahkemesinde açılan davanın reddine ilişkin 04.10.2007 günlü, E:2006/2334 K:2007/2288 sayılı kararın bozulması ve yürütmenin durdurulması istemiyle İstanbul Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilmesi üzerine dosya incelenerek gereği görüşüldü:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 'Temyiz veya İtiraz İstemlerinde Yürütmenin Durdurulması' başlıklı 52. maddesinin 1. bendinde, '... davanın reddine ilişkin kararların temyizi (itirazı) halinde, dava konusu işlem hakkında yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi 27. maddede öngörülen şartın varlığına bağlıdır.' hükmü getirilmiştir.

Anılan Yasanın 27. maddesinin 2. fıkrasında da, 'Danıştay veya idari mahkemeler, İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler.' kuralı öngörülmüştür.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45/1-c maddesinde, idare mahkemelerinin 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasından kaynaklanan uyuşmazlıklarla ilgili olarak verdikleri nihai kararlara, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi, mahkemelerin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine itiraz edilebileceği hükmüne yer verilmiştir.

Uyuşmazlık konusu olayda, davacı vekili tarafından, 3091 sayılı Kanunun uygulanmasından kaynaklanan işlemin iptali istemiyle açılan davanın reddine ilişkin İstanbul 3. İdare Mahkemesinin 04.10.2007 gün ve E:2006/2334 K:2007/2288 sayılı kararının bozulması istemiyle yapılan itirazın esası hakkında Bölge İdare Mahkemesince bir karar verilinceye kadar yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi isteminde bulunulmuş ise de, 3091 sayılı Kanunun 13. maddesinde; 'bu Kanuna göre verilmiş kararlar üzerine idarî yargıya başvurmalarda yürütmenin durdurulması kararı verilmez.' hükmü karşısında, yürütmenin durdurulması isteminin incelenmesine yasal olanak bulunmadığı anlaşılmaktadır.

3091 Yasa'ya göre tesis edilen idarî işlemler hakkında yürütmenin durdurulmasına karar verilemeyeceğini öngören bu yasa hükmü, Mahkememizce aşağıda belirtilen gerekçelerle Anayasanın ilgili maddelerine aykırı görülmüş olup; bu yasa hükmünün iptali istemiyle, daha önce Edirne İdare Mahkemesince Anayasa Mahkemesine yapılan itirazın reddine ilişkin 18.04.1996 günlü, E:1996/7, K:1996/11 sayılı Anayasa Mahkemesi kararının 18.08.1996 tarih ve 22731 sayılı Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren on yıl geçmesi nedeniyle, Anayasanın 152. maddesinin son fıkrası uyarınca tekrar Anayasaya aykırılık iddiasında bulunmak için anayasal bir engel kalmadığından, sözkonusu Yasa hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulması gerekli görülmüştür.

ANAYASAYA AYKIRILIK GEREKÇELERİ:

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 'Yargı Yolu' başlığını taşıyan 125. maddesinin 5. ve 6. fıkralarında; 'İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir.

Kanun, olağanüstü hallerde, sıkıyönetim, seferberlik ve savaş halinde ayrıca milli güvenlik, kamu düzeni, genel sağlık nedenleri ile yürütmenin durdurulması kararı verilmesini sınırlayabilir.' hükümlerine yer verilmiştir.

Anılan anayasal hükümlerde, hangi şartlarda yürütmenin durdurulmasına karar verileceği ve hangi durumlarda yürütmenin durdurulmasına karar verilmesinin kanunla sınırlanabileceği açıkça ortaya konulmuştur.

3091 sayılı Yasa'nın genel amacı; gerçek veya tüzel kişilerin zilyed bulunduğu taşınmaz mallarla kamu idareleri, kamu kurumları ve kuruluşları veya bunlar tarafından idare olunan veya Devlete ait veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan sahipsiz yerlere veya menfaati umuma ait olan taşınmaz mallara yapılan tecavüz veya müdahaleler nedeniyle kamu düzeninin bozulmasını önlemek, güvenlik ve asayiş sağlamak olup, 3091 sayılı Kanun'un 13. maddesinde; 'bu Kanuna göre verilmiş kararlar üzerine idarî yargıya başvurmalarında yürütmenin durdurulması kararı verilmez.' hükmü ile taşınmaz mal zilyedliğine yapılan tecavüzlerin önlenmesi hakkında idari makamlarca verilmiş kararlara karşı açılan iptal davalarında, idari yargı mercilerince yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesinin 'kamu düzeni' gerekçesiyle sınırlandırıldığı anlaşılmaktadır.

İdari yargı mercilerince yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesini ortadan kaldıran bu Yasa hükmünün, öncelikle Anayasa'nın 2., 36. ve 125. maddelerindeki 'hukuk devleti, hak arama hürriyeti, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu hükümleriyle bağdaşmamaktadır. Anayasanın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti Devletin aynı zamanda bir 'Hukuk Devleti' olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, idarenin tüm işlem ve eylemlerinin yargı denetimine tabi olduğu devlettir. Nitekim, Anayasa'nın 125. maddesinde de 'İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır' hükmüne yer verilerek, kişilerin idari yargıya başvuru hakları anayasal güvenceye kavuşturulmuştur.

İdari yargının en önemli araçlarından biri kuşkusuz iptal davasıdır. İdari yargı alanında iptal davaları birlikte en etkili kurum olan 'yürütmenin durdurulması' müessesesine Anayasanın 125. maddesinde yer verilmiş olup; idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda yürütmenin durdurulmasına karar verilebileceği hükme bağlanarak, hukuk devleti ilkesine uygun bir düzenleme yapılmıştır. Oysa, 3091 sayılı Yasa'ya göre idari makamlarca tesis edilen işlemlere karşı idarî yargıya başvurmalarında yürütmenin durdurulması kararı verilemeyeceğini öngören 13. madde hükmü Anayasanın 2. ve 125. maddelerine aykırılık teşkil etmektedir.

Öte yandan, 3091 sayılı Yasa'nın 13. maddesi, Anayasanın 36. maddesinde düzenlenen 'hak arama özgürlüğü'nü sınırlayan bir hüküm içerdiği gibi, gayrimenkul zilyetliğine yapılan tecavüzler hakkında tesis edilen idari kararlar açıkça hukuka aykırı olsa ve telafisi güç veya imkânsız zararların meydana geleceği anlaşılabilirse bile, yargı organınca yürütmenin durdurulması kararı verilmesinin kamu düzenini bozabileceği varsayımından hareket ederek, yürütmenin durdurulmasına karar verilemeyeceğine dair yasal düzenleme idari makamlarca tesis edilen kararları, yargı kararlarına yeğlendiğinden, böyle bir durumun 'hukuk devleti' ilkesiyle ve 'hak

arama özgürlüğü' ile bağdaşması mümkün değildir. Aksine hukuka aykırı kararların hukuk alanında yürürlüklerinin sürmesine izin vermenin kamu düzenini bozacağı açıktır.

Anayasa'nın 138. maddesinde 'Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre karar verirler' denilmektedir. Hak arama özgürlüğünün güvencesi olan bu kuralla hâkimlere tanınan yargı yetkisinin kullanılmasının ve idari yargı alanında iptal davaları ile birlikte en etkili kurum olan 'yürütmenin durdurulması' müessesesinin, 3091 sayılı Yasanın 13. maddesiyle ortadan kaldırılması Anayasa'nın 138. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, 3091 Yasa'ya göre tesis edilen idarî işlemlerin diğer yasalara göre tesis edilen idari işlemlerden herhangi bir ayrıcalığı da yoktur. Zira genellikle her idarî işlemin kamu düzeni ile doğrudan veya dolaylı bir şekilde ilgisi vardır. Bu itibarla, idarî işlemler aleyhine idari yargı mercilerinde açılacak iptal davalarında yürütmenin durdurulması kararı verilmesi halinde kamu düzeninin bozulacağı gerekçesiyle yürütmenin durdurulması müessesesinin ortadan kaldırılması, Anayasa'nın yukarıda anılan hükümlerine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, 3091 sayılı Taşınmaz Mal Zilyedliğine Yapılan Tecavüzlerin Önlenmesi Hakkında Kanun'un 13. maddesi Anayasa'nın 2., 9., 36., 125. ve 138. maddelerine aykırı bulunduğundan, bu konuda karar verilmek üzere Anayasa'nın 152. maddesi ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na başvuruda bulunulmasına 02.07.2008 gününde oybirliğiyle karar verildi."